

Dokumentin sisältö

- 1 Esittelijä ja valmistelijat
- 2 Valmisteluajataulu
- 3 Nykytilan kuvaus
- 4 Ehdotettu päätösesitys
- 5 Päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelua
 - 5.1 Nykytila Kotihoidon tuen Oulu- lisä
 - 5.2 VE 1 Kotihoidon tuen Oulu-lisän lakkauttaminen
- 6 Yhteenveto ja johtopäätökset päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelusta
- 7 Päätösvaihtoehtojen vertailu
- 8 Yhteenveto ja johtopäätökset päätösvaihtoehtojen vertailusta
- 9 Päätösesitys
- 10 Päätöksen seuranta- ja arviointisuunnitelma
- 11 Päätösesityksen hyväksyjät

1 Esittelijä ja valmistelijat

Kotihoidon tuen kuntalisän järjestämiseen liittyvä lapsivaikutusten arviointi Oulun kaupungissa

Valmistelijat: suunnittelija Sari Nyberg, palvelukoordinaattori-tiimivastaava Kirsi Ranki, päiväkodin johtaja Eija Salmi, päiväkodin johtaja Marjo Särkimäki, alueellinen suunnittelija Susanna Hellsten, varhaiskasvatuksen opettaja Virpi Ansamaa, controller Jonne Karinkanta ja varhaiskasvatusjohtaja Miia Kemppi

Esittelija: Miia Kemppi varhaiskasvatusjohtaja

2 Valmisteluaikataulu

4 -11/2020

Oulun kaupunki tilasi viime syksynä ulkoisen arvioinnin talouden sopeuttamisen keinoista. Sopeuttamistavoitteeksi asetettiin 50 miljoonaa euroa. Oulun ulkoisessa arvioinnissa esitettiin muutamia säästövaihtoehtoja, joista laaditaan erillinen lapsivaikutusten arviointi.

Sivistys- ja kulttuurilautakunta on käsitellyt selvitystä ja toimenpiteitä huhtikuussa 2020. Lisäksi toimenpidevaihtoehtoja käsiteltiin sivistys- ja kulttuurilautakunnan työkokouksissa 12.5., 20.5. ja 2.6.2020. Kaupunginhallitus käsittelee toimenpiteitä ja lapsivaikutusten arviointeja syyskuussa 2020, jonka jälkeen asia etenee sivistys- ja kulttuurilautakuntaan päätöksentekoon syys-lokakuulla.

Arvioinnin taustaksi laadittiin avoimen varhaiskasvatuksen kysely 1.6.- 14.6.2020. Kyselyn koonti toteutettiin 15.6 - 24.6.2020.

Kyselyn yhteenveto on luettavissa: varhaiskasvatuksen www- sivuilta.

Lapsivaikutusten arviointi toteutettiin 1.6 - 15.8.2020

3 Nykytilan kuvaus

Kotihoidon tukea voi hakea perhe, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnan järjestämässä tai tukemassa varhaiskasvatuksessa. Lasten kotihoidon tukeen kuuluu hoitoraha sekä hoitolisä. **Lisäksi perhe voi saada kuntalisää kotikunnasta riippuen. Oulussa kuntalisää kutsutaan Oulu-lisäksi.**

Tukea voi saada silloin, kun perheessä on vähintään yksi alle 3-vuotias lapsi ja lapsella ei ole kunnallista varhaiskasvatuspaikkaa. Myös perheen yli 3-vuotiaista lapsista voidaan maksaa kotihoidon tukea, jos perheessä on alle 3-vuotias lapsi, joka saa kotihoidon tukea.

Tukea ei voi hakea, jos lapsella on varhaiskasvatuspaikka ja perhe tekee yli kuuden viikon poissaolosopimuksen 1.6. - 31.8. väliselle ajalle.

Mikäli perhe valitsee kotihoidon tuen kanssa maksettavan Oulu-lisän, perheen kaikki alle kouluikäiset lapset tulee hoitaa kotona (Oulun kaupunginvaltuusto 17.12.2012 § 26). *Esiopetusikäiset voivat osallistua kunnan järjestämään osapäiväiseen esiopetukseen. 1.8.2019 alkaen viisivuotiaat voivat osallistua maksuttomaan viisivuotiaiden osapäiväiseen varhaiskasvatukseen. Myös avoimeen kerhotoimintaan osallistuminen on mahdollista kotihoidon tuen ja Oulu-lisän aikana.*

Oulu-lisän ehdot

- Oulu-lisä on perhekohtainen.

- Maksetaan perheen nuorimmasta alle 18 kuukauden ikäisestä lapsesta.
- Suuruus on 80 € kuukaudessa ja se maksetaan kotihoidon tuen hoitorahan korotuksena Kelan toimesta.
- Tukea ei makseta alle kuukauden ajalta.
- Oulu-lisää saavaa lasta hoitaa oma vanhempi.
- Esiopetusikäiset voivat osallistua kunnan järjestämään perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen.
- Viisivuotiaat voivat osallistua maksuttomaan viisivuotiaiden osapäiväiseen varhaiskasvatukseen (1.8.2020 alkaen).
- Perheen muut alle kouluikäiset lapset tulee hoitaa kotona.
- Lapset voivat osallistua avoimeen varhaiskasvatustoimintaan.

Saajia oli vuoden 2019 lopussa noin 750 lasta/perhettä.

Kustannus vuonna 2019 oli 731 300 euroa.

Kotihoidon tukea ja kuntalisää eli ns. Oulu-lisää on maksettu Oulussa vuodesta 1998 lähtien. Vuonna 2002 kuntalisän suuruus oli 185€/perhe/kk. Kuntalisää maksettiin päätoimisille opiskelijoille ja niille perheille, joilla oli vakituinen työpaikka. Oulu-lisää saavalla perheellä tuli olla alle 3-vuotias lapsi, jota toisen vanhemmista tuli jäädä hoitovapaalle hoitamaan. Perheen kaikki alle kouluikäiset lapset tuli hoitaa kotona.

Vuonna 2005 kotihoidon tuen kuntalisästä poistettiin työssäoloehto, mutta samalla kuntalisän kestoja vähennettiin aikaisemmasta kolmesta ikävuodesta kahteen.

1.3.2013 alkaen Oulu-lisän ehtoihin tuli voimaan seuraava muutos: Mikäli perhe valitsee kotihoidon tuen kanssa maksettavan Oulu-lisän, perheen kaikki alle kouluikäiset lapset tulee hoitaa kotona. Oulu-lisän suuruus oli 110€ ja sitä maksettiin perheen nuorimmasta alle 18 kuukauden ikäisestä kotona hoidettavasta lapsesta.

Sivistys- ja kulttuurilautakunnan päätöksellä 7.2.2013§24 Oulu-lisä voidaan myöntää kuntoutuksellisiin tai sosiaalisin erityisperustein, jos perheen nuorimman lapsen sisaruksella on erityisistä syistä tarve kasvaa ja oppimista tukevaan varhaiskasvatukseen. Tuki haetaan erillisellä hakemuksella ja maksatus hoidetaan omana prosessina. Oulu-lisän maksamisesta erityisperustein päättää varhaiskasvatusjohtaja.

1.8.2016 alkaen Oulu-lisän suuruus laski 110€:sta 80€/perhe/kk. Tämä leikkaus tehtiin osana vuoden 2016 talousarviovalmistelua.

Ehtoihin on lisätty myöhemmin vielä, että esiopetusikäiset voivat osallistua kunnan järjestämään perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen sekä viisivuotiaat voivat osallistua maksuttomaan viisivuotiaiden osapäiväiseen varhaiskasvatukseen (1.8.2019 alkaen). Koska 5-vuotiaiden maksuton varhaiskasvatus on määräaikainen kokeilu, niin nuoremman sisaruksen Oulu-lisä maksetaan oman prosessin kautta. **Viisivuotiaiden maksuton varhaiskasvatuskokeilu päättyy 31.7.2021.**

4 Ehdotettu päätösesitys

Ulkoisen arvioinnin mukaisesti kotihoidontuen kuntalisä/ Oulu-lisä esitetään poistettavaksi 1.1.2021 alkaen.

Jos kunta haluaa maksaa kuntalisän Kelan kautta, kunta ja Kela tekevät kuntalisäsopimuksen. Oulun

kaupungilla on sopimus lastenhoidon tukien maksatuksesta perheille. Jos kunta haluaa tehdä kuntalisäsopimuksen Kelan kanssa tai muuttaa sopimuksen ehtoja, on Kelan saatava tieto kuntalisäsopimuksen solmimisesta ja muutoksista vähintään 2 kuukautta ennen sopimuksen haluttua voimaantuloa.

Kelan kuntalisäsopimuksen mukaisesti, Oulu-lisästä luopuminen on mahdollista aikaisintaan 1.3.2021 alkaen.

5 Päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelua

Vaihtoehto	Kuvaus
VE 0 Nykytila Kotihoidon tuen Oulu-lisä 80 euroa/kuussa	Oulun kaupunki on maksanut vuodesta 1998 asti kuntakohtaista kotihoidon tuen kuntalisääns Oulu-lisää. Oulu-lisää on esitetty useaan otteeseen lopettavaksi, viimeksi vuosina 2013 ja 2016 talousarvion yhteydessä.
VE 1 Kotihoidon tuen Oulu-lisän lakkauttaminen.	Ulkoisessa arvioinnissa lasten kotihoidon tuen kuntalisä/Oulu-lisä esitetään poistettavaksi 1.3.2021 alkaen Kelan sopimuksen päivittämisen takia.

6 Yhteenveto ja johtopäätökset päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelusta

Tutkimuksien mukaan saadut hyödyt kuntalisästä jäävät vähäisiksi suhteessa heikentäviin vaikutuksiin. Lakkauttamisvaihtoehdolla on vähiten suoria heikentäviä vaikutuksia lapsiin. Pääosin sen heikentävät vaikutukset kohdistuvat alkuun huoltajiin. Mikäli lisän poisto lisäisi työllisyyttä on kokonaisvaikutukset enemmänkin positiiviset.

Laadittu lapsivaikutusten arviointi on ollut haastava toteuttaa, koska vaikutukset erilaisille lapsille ja perheille saattavat olla erilaisia. Pääosin vaikutukset ovat neutraalit, mutta arvioinnissa on nostettu esille enemmän vaihtoehtojen vaikutukset erityisen haavoittuvassa tilanteessa oleviin lapsiin ja perheisiin.

Moni Oulu-lisän saaja käyttää myös avoimen varhaiskasvatuksen palveluita. Kustannuksissa ja päätöksiä tehtäessä on hyvä huomioida palveluiden yhteiskustannukset ja vaikutukset. Ulkoisen selvityksen toimenpiteet varhaiskasvatuksessa kohdistuisivat pääosin samoihin perheisiin.

Mikäli toimenpiteissä päädyttäisiin avoimen varhaiskasvatuksen kerhojen maksullisuuteen tai lakkauttamiseen ja lisäksi poistettaisiin Oulu-lisä, niin negatiiviset vaikutukset olisivat moninkertaiset pikkulapsiperheisiin.

Mikäli säästöihin päädytään, olisi Oulu-lisän poistaminen vaikutusten kannalta perustelluin. Samansuuntaista palautetta tuli jonkin verran huoltajilta kevään asiakaskyselyllä.

7 Päätösvaihtoehtojen vertailu

Vaikutuskohde	VE 0 Nykytila Kotihoidon tuen Oulu-lisä 80 euroa/kuussa	VE 1 Kotihoidon tuen Oulu-lisän lakkauttaminen.
1. LAPSET JA NUORET RYHMINÄ JA YKSILÖINÄ		
<p>Vaikuttaako ehdotus erityisesti johonkin tiettyyn ryhmään lapsia tai nuoria? (ikä, sukupuoli, perheen sosioekonominen asema, kieli, vakaumus, asuinpaikka, perhemuoto, etninen tausta ja mahdolliset erityistarpeet)</p> <p>Lyhyt aikaväli</p> <p>Pitkä aikaväli</p>	<p style="text-align: center;">0</p> <p style="text-align: center;">-1</p>	<p style="text-align: center;">0</p> <p style="text-align: center;">1</p>

<p>Kuvaus</p>	<p>Tukeen kriittisesti suhtautuvien huoli on, että ne lapset, jotka kaikkein eniten hyötyisivät varhaiskasvatuksesta, ovat nyt kotihoidon tukea saavan vanhemman kanssa kotona. Tutkimuksien mukaan kuntalisän suuruudesta oltiin montaa mieltä, mutta silti se ei tuntunut vaikuttavan lapsen hoitopäätökseen tai siihen, kuinka pitkään lasta aikoi hoitaa kotona.</p> <p>+ Kuntalisä näyttää mahdollistavan lapselle eheämmän hoitopolun varhaiskasvatuksessa.</p> <p>-Kun maahanmuuttajien lapset hoidetaan kotona, kotihoidon tuen käytön rinnalle nousee kysymys lasten kielen oppimisesta sekä heidän kouluvalmiutensa kehittymisestä.</p> <p>Maahanmuuttajaäitien kotiin jääminen edesauttaa sitä, että heidän lapsensa jäävät varhaiskasvatuspalvelujen ulkopuolelle juuri silloin, kun palveluihin osallistuminen voisi tukea heidän myöhempää koulunkäyntiään ja sen myötä heidän integroitumistaan suomalaiseen yhteiskuntaan.</p>	<p>Oulu-lisä ei olisi esteenä ja lapsella oikeus osallistua varhaiskasvatukseen. Pohjoismaisten tutkimusten mukaan varhaiskasvatuksella on myönteisiä vaikutuksia lasten kongnitiivisille taidoille ja koulumenestykselle. Erityisesti varhaiskasvatus edistää maahanmuuttajataustaisten lasten koulumenestystä ja myöhemmin taloudellista menestystä.</p>
<p>Onko vaihtoehdolla vaikutuksia lasten tai nuorten yksilölliseen kasvuun ja kehitykseen? (erityistarpeiden huomioiminen, kaikkien lasten arjessa saamaa yleinen tuki, lasten kohtaaminen ja kuuleminen, asiakassuhteiden jatkuvuus)</p>		

<p>Lyhyt aikaväli</p>	<p>-1</p>	<p>0</p>
<p>Pitkä aikaväli</p>	<p>0</p>	<p>1</p>
<p>Kuvaus</p>	<p>Childcare- hankkeen tutkimusten mukaan 4 -vuotiaiden lasten neuvolan tekemisissä LENE-testeissä suurempi kotihoidon tuki näkyy muihin ryhmiin nähden suurempana määränä ongelmia. Siten kotihoidon tuen vaikutuksesta lisääntynyt kotihoito nähdään kotihoidon tuki-ikäisten lasten kannalta huonompina vaihtoehtona kuin sen vaihtoehto eli varhaiskasvatus. Tämä negatiivinen vaikutus lapsiin ei kuitenkaan ole niin pysyvä, että se näkyisi peruskoulun päättötodistuksen arvosanoissa tai toisen asteen koulutusvalinnoissa.</p>	<p>Oulu-lisä ei ole esteenä tukea tarvitsevan lapsen varhaiskasvatukseen, kuntoutukseen, kotoutukseen. Childcare- hankkeen selvityksen mukaan lasten ja perheiden hyvinvointivajeet saattaa olla helpompi havaita ja tukea varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuslain mukaisesti jokaisella lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen.</p>
<p>2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ</p>		
<p>Onko ehdotuksella vaikutuksia lasten ja nuorten asumiseen tai toimintaympäristöön? (palvelutarjonta, turvallisuus, mahdollisuus vapaaseen oleskeluun, leikkeihin, harrastamiseen)</p>		
<p>Lyhyt aikaväli</p>	<p>1</p>	<p>0</p>
<p>Pitkä aikaväli</p>	<p>1</p>	<p>0</p>

<p>Kuvaus</p>	<p>+ Kuntalisä näyttää mahdollistavan lapselle eheämmän hoitopolun Kuusiholma huomasi väitöskirjassaan 2016, että kunnissa, joissa ei makseta kuntalisää, juuri näiden keskituloisten kahden vanhemman perheiden lasten hoitopolut olivat paljon hajanaisemmat, kuin kunnissa, joissa kuntalisää maksettiin. Pienituloisten vanhempien lasten hoitopolut olivat yhtenäisemmät riippumatta siitä, maksettiinko kunnassa kuntalisää vai ei.</p>	
<p>Onko ehdotuksella vaikutuksia lasten ja nuorten mahdollisuuksiin liikkua paikasta toiseen? (turvallinen liikkuminen, itsenäinen liikkuminen ikätason mukaisesti, liikkumisen sujuvuus, kevyen liikenteen väylien kattavuus)</p> <p>Lyhyt aikaväli</p> <p>Pitkä aikaväli</p> <p>Kuvaus</p>	<p>☐</p> <p>☐</p> <p>Lapset saavat olla pidempään kotona, päivittäinen kulkeminen saattaa olla vähäisempää.</p>	<p>☐</p> <p>☐</p> <p>Ei vaikutuksia</p>

<p>Vaikuttaako vaihtoehto lasten ja nuorten mahdollisuuteen harrastaa tai viettää vapaa-aikaa? (maksut, tarjonnan monipuolisuus ja sijainti, aikuisten tarjoama tuki ja kannustus, mahdollisuus vapaamuotoiseen harrastamiseen ja ajanviettoon)</p>		
<p>Lyhyt aikaväli</p>	<p>1</p>	<p>-1</p>
<p>Pitkä aikaväli</p>	<p>0</p>	<p>-1</p>
<p>Kuvaus</p>	<p>Varhaiskasvatuksen osallistuminen saattaa jäädä pois, osallistuminen avoimen varhaiskasvatuksen kerhoihin on mahdollista. Osalle perheistä Oulu-lisä mahdollistaa lasten harrastuksien hankkimisen ja kerhoon kuljettamisen.</p>	<p>Oulu-lisän poistaminen saattaisi heikentää osan perheiden toimeentuloa ja sitä kautta heikentää lasten harrastusmahdollisuuksia ja liikkumista. Osalle perheistä lisän loppumisella ei ole vaikutusta ollenkaan.</p>

3. IHMISSUHTEET

<p>Onko vaihtoehdolla vaikutuksia lasten ja nuorten ihmissuhteisiin? (ihmissuhteiden jatkuvuus, aikuisten tuki ja yhdessäolon mahdollistaminen, mahdollisuus viettää aikaa ystävien kanssa)</p>		
<p>Lyhyt aikaväli</p>	<p>0</p>	<p>-1</p>
<p>Pitkä aikaväli</p>	<p>-1</p>	<p>0</p>

<p>Kuvaus</p>	<p>Osalla maahanmuuttaja- ja haavoituvassa tilanteessa olevilla perheillä lasten yhdessä olo muiden lasten/aikuisten kanssa saattaa olla vähäistä.</p> <p>Kiintymyssuhteen kannalta lapselle suotuisampaa, jos lapsella ei ole niin montaa hoitajaa alle kolmevuotiaana.</p>	<p>Asiakaskyselyn mukaan 52% ei vaikutusta lasten ihmissuhteisiin, mutta 47% mielestä vaihtoehto vaikuttaa negatiivisesti.</p> <p>Jos lapsi osallistuisi varhaiskasvatukseen, vaikutuksen olisivat positiivisia, kavereita ja turvallisia aikuisia lisää.</p> <p>Saksalaistutkimuksen 2018 mukaan varhaiskasvatuspaikkojen lisääminen vaikuttaa myönteisesti lasten sosiaaliemotionaaliseen kehitykseen kuten käytösongelmiin ja kaverisuhteisiin.</p> <p>Osalta lapsista saattaisi harrastaminen loppua.</p>
<p>Toteutuuko osallisuus kaikkien kohdalla? (esteettömyys, mukautukset, vaikuttamismahdollisuudet omiin ja lasten ja nuorten asioihin yleensä)</p> <p>Lyhyt aikaväli</p> <p>Pitkä aikaväli</p>	<p style="text-align: center;">-1</p> <p style="text-align: center;">-2</p>	<p style="text-align: center;">1</p> <p style="text-align: center;">1</p>

<p>Kuvaus</p>	<p>Kotihoidon tuki on joidenkin tutkimusten mukaan hieman ristiriitainen, Oulu-lisän ehdoissa perheen muut alle kouluikäiset lapset hoidetaan kotona (ei koske esiopetusikäisiä tai 5- vuotiaita maksuttomaan varhaiskasvatukseen osallistujia) ja lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ei toteudu.</p>	<p>Lapsen oikeuteen varhaiskasvatukseen ei ole Oulu-lisällä vaikutusta.</p>
<p>4. HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS</p>		
<p>Onko vaihtoehdolla vaikutuksia lasten ja nuorten terveyteen? (mahdollisuus liikkumiseen ja ravitsevaan ruokaan, tilojen terveellisyys, ilmanpuhtaus, perheen saama terveysseuranta ja sairauzehoidon palvelut sekä tuki ja ohjaus eri elämäntilanteissa)</p>		
<p>Lyhyt aikaväli</p>	<p>0</p>	<p>0</p>
<p>Pitkä aikaväli</p>	<p>-1</p>	<p>1</p>
<p>Kuvaus</p>	<p>Osalle maahanmuuttajien ja haavoittuvassa tilanteessa olevien lasten kohdalla saattaa olla heikentävää vaikutusta pelkällä kotihoidolla (mikäli kuntalisä mahdollistaa pitkään kotona olon).</p>	<p>Suurin osa lapsista jatkaisi kotona, joten ei merkittävää vaikutusta. Osa saattaisi tulla varhaiskasvatukseen ja usein vaikutukset tuolloin olisivat positiiviset.</p>

<p>Onko vaihtoehdolla vaikutuksia lasten ja nuorten turvallisuuteen tai turvallisuuden tunteeseen? (perheen aikuisten elämäntilanne, turvallisten ja luotettavien aikuisten saatavilla olo, läheisverkostot, luottamus tuen ja avun saamiseen tarvittaessa)</p> <p>Lyhyt aikaväli</p> <p>Pitkä aikaväli</p> <p>Kuvaus</p>	<p style="text-align: center;">0</p> <p style="text-align: center;">-1</p> <p>Kuntalisän mahdollistamana pitkä kotihoito saattaa heikentää maahanmuuttajalasten kotoutumista ja sitä kautta vaikutuksia turvallisuuteen. Childcare- hankkeen selvityksen mukaan kotona olevat huoltajat tarvitsivat enemmän tukea jaksamiseen, mielenterveyteen ja maltin menetykseen. Sitä kautta huoltajien ongelmat voivat olla riski lapsen hyvinvoinnille ja turvallisuudelle.</p>	<p style="text-align: center;">-1</p> <p style="text-align: center;">1</p> <p>Perheen taloustilanteen muutokset saattavat vaikeuttaa perheen elämäntilannetta. Osa lapsista jatkaisi kotona. Osa saattaisi tulla varhaiskasvatukseen ja usein vaikutukset tuolloin olisivat positiiviset .</p>
---	---	--

5. PERHEET JA NIIDEN TALOUDELLINEN TILANNE

<p>Onko vaihtoehdolla vaikutuksia lasten ja nuorten perheiden aikuisiin? (perheen aikuisten asiat: terveys, toimeentulo, parisuhde ja työtilanne. Onko lapsilla tai nuorilla liikaa vastuuta tai huolta aikuisten vastuulle kuuluvista asioista?)</p>		
---	--	--

<p>Lyhyt aikaväli</p>	<p>-1</p>	<p>-2</p>
<p>Pitkä aikaväli</p>	<p>-2</p>	<p>-1</p>
<p>Kuvaus</p>	<p>Kotihoidon tukijärjestelmä syrjäyttää osan naisista työmarkkinoiden ulkopuolelle. Lasten kotihoidon tuki vähentää äitien työllisyyttä. Childcare- hankkeen selvityksen mukaan kotihoidossa olevien lasten vanhemmilla oli muita enemmän toimeentulovaikeuksia, enemmän tuen tarvetta psyykkisessä voinnissa, jaksamisessa, maltin menettämisessä ja mielenterveydessä kuin varhaiskasvatuksessa olevien lasten huoltajilla.</p>	<p>Haavoittuvassa tilanteessa olevien pienituloisten perheiden toimeentulo heikentyy merkittävästi. Huoli toimeentulosta korostuu ja sitä kautta vaikuttaa kokonaisvaltaisesti perheeseen. Osalle perheistä Oulu-lisän poistamisella ei ole vaikutusta.</p>
<p>Onko vaihtoehdolla vaikutuksia perheiden taloudelliseen tilanteeseen? Perheen taloudellinen tilanne vaikuttaa perheen aikuisiin sekä lasten ja nuorten asumiseen, ravitsemukseen, harrastus- ja liikkumismahdollisuuksiin sekä turvallisuuden tunteeseen.</p>		
<p>Lyhyt aikaväli</p>	<p>1</p>	<p>-2</p>
<p>Pitkä aikaväli</p>	<p>-1</p>	<p>-2</p>

<p>Kuvaus</p>	<p>Tuki asettaa eriarvoiseen asemaan perheet. Kuntakohtaiset kuntalisäehdot voivat mennä ristiin valtakunnallisten linjausten kanssa Heikentää työllisyyttä ja sitä kautta toimeentuloa. Oulu-lisä on monelle pienituloiselle perheelle tärkeä lisä, mahdollistaa lasten harrastamista ja kerhoon kuljettamista. Childcare- hankkeen selvitysten mukaan kotona olevien huoltajien toimeentulovaikkeudet heijastuvat myös lapsen koulu-uraan. Myös huoltajan psyykkinen kuormitus, arjessa jaksamisen vaikeudet ja mielenterveyden ongelmat voivat olla riski lapsen hyvinvoinnille.</p>	<p>Osalle perheistä välttämätön lisä ja tuen poistaminen saattaisi tiukentaa perheiden taloustilannetta ja uhkana perheiden velkaantuminen. Osalle perheistä ei vaikutuksia.</p>
<p>6. ORGANISAATIO- JA HENKILÖSTÖVAIKUTUKSET</p>		
<p>Kuntalisästä aiheutuvat kustannukset</p>		
<p>Lyhyt aikaväli</p>	<p>-1</p>	<p>1</p>
<p>Pitkä aikaväli</p>	<p>-2</p>	<p>2</p>

<p>Kuvaus</p>	<p>Tuomas Kosonen (VATT) tutki väitöskirjassaan vuonna 2011 kuntalisän vaikutuksia työllistämispäätöksiin. Hän osoitti, että kuntalisä tulee kunnille kalliiksi eikä ole optimaalista. Kuntalisästä aiheutuvat kustannukset ovat suuremmat kuin hyödyt. Ympäristökunnista vain yksi kunta maksaa harkinnanvaraista kuntalisää. Erillismaksatus ja päätökset vaativat monivaiheisena prosessina monen työntekijän työpanosta.</p>	<p>Talousarviovaikutukset vuodelle 2021 olisi 731 000 euroa ja samalla säästäisi manuaalista työaikaa erillispäätöksissä ja maksatuksessa. Kaikkia Oululäisämaksuja ei hoida Kela vaan osa maksetaan palkkojen kautta erillismaksuina laadittujen viranhaltijapäätöksien pohjalta. Mikäli osa lapsista siirtyisi pelkästä kotihoidosta varhaiskasvatuksen pariin, voidaan yhdenkin lapsen/perheen huolivajeen havaitsemisella ja tukemisella säästää kaupungin korjaavien palveluiden kustannuksia. Yhdenkin lapsen syrjäytymisen kannalta varhaiskasvatus voidaan nähdä sosiaalisena panostuksena tai varhaiskasvatuspaikkojen lisääminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannalta kustannuksia säästävänä.</p>
<p>7. YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET</p>		
<p>Ympäristövaikutukset</p>		
<p>Lyhyt aikaväli</p>	<p>-1</p>	<p>1</p>
<p>Pitkä aikaväli</p>	<p>-1</p>	<p>1</p>

<p>Kuvaus</p>	<p>Osa Oulu-lisästä toteutetaan erillismaksatuksella ja päätöksillä. Kallis prosessi.</p>	<p>Erillismaksatukset ja Kelan kuntalisän maksatus päättyisivät. Varhaiskasvatuspaikkojen tarve lisääntyy. Kasvavaan tarpeeseen kyetään vastaamaan lapsimäärien vähentymisien vuoksi nykyisillä resursseilla. Lasten kuljettaminen lisääntyy, mikä kasvattaa hiilijalanjälkiä.</p>
---------------	---	--

8. TALOUDELLISET VAIKUTUKSET

<p>Talous</p> <p>Lyhyt aikaväli</p> <p>Pitkä aikaväli</p>	<p>1</p> <p>-3</p>	<p>-1</p> <p>2</p>
---	--------------------	--------------------

<p>Kuvaus</p>	<p>Kotihoidon tuen vuosikustannukset lasta kohden vuonna 2019 ja muutos vuodesta 2018 sekä kunnallisen lisän osuus kustannuksista 4110 euroa, kuntalisän osuus 281 ja 6,8% kotihoidon tuen kuntalisän suuruus 2018 oli 813 290 , - 10,6 ja 2019 oli 731 300, 10,1</p> <p>Oulu-lisän ehtojen vuoksi osa kuntalisistä tehdään erillispäätöksillä ja maksatuksilla (päällekkäistä ylimääräistä työtä).</p> <p>Kunnallisen päiväkotihoidon vuosikustannukset (€) laskennallista lasta (kahden vuoden keskiarvo) kohden vuonna 2019 Oulussa 10 160.</p> <p>Kotihoito halvempaa versus päiväkotihoito lyhyellä aikavälillä. Pitkällä aikavälillä kotona olevien perheiden ja lasten havaitsemattomat hyvinvointivajeet saattavat kasvattaa sosiaali- ja terveystoimen korjaavia kuluja. Yksi syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle 1,2 miljoonaa euroa.</p>	<p>Säästöä syntyisi vuositasolla 731 000 e.</p> <p>Vuodelle 2021 säästöä noin 609 000 e ja 2022 säästöä 122 000 e.</p>
---------------	---	--

8 Yhteenveto ja johtopäätökset päätösvaihtoehtojen vertailusta

Tutkimusten mukaan saadut hyödyt kuntalisästä jäävät vähäisiksi suhteessa heikentäviin vaikutuksiin.

Oulu-lisä ei ole lakisääteinen, luopumalla harkinnanvaraisista palveluista turvataan laadukkaat lakisääteiset palvelut.

Lakkauttamisvaihtoehdolla on vähiten suoria heikentäviä vaikutuksia lapsiin.

Pääosin sen heikentävät vaikutukset kohdistuvat alkuun huoltajiin. Mikäli lisän poisto lisäisi työllisyyttä on kokonaisvaikutukset enemmänkin positiiviset.

Lapsiperheiden asiakaskyselyn 2020 mukaan heidän mielestään Oulu-lisän poistolla olisi negatiivisia

vaikutuksia Oulun lapsiystävällisen kaupungin imagoon.

"Hankaloittaa taloudellisesti, vähentää Oulun kaupungin vetovoimaa ja on iso kolhu maineella."
Kannustaako hankkimaan lisää lapsia?

Childcare- hankkeen selvityksen mukaan lasten hyvinvoinnin näkökulmasta on syytä olla huolissaan kotona hoidetuista ja siten varhaiskasvatuksen ulkopuolella olevista lapsista.

Tutkimustulosten mukaan olisi järkevämpää panostaa laadukkaisiin varhaiskasvatus- ja neuvolapalveluihin sekä matalankynnyksen mielenterveys- ja sosiaalipalveluihin, joissa perheitä voitaisiin tukea lapsen hoitomuodosta riippumatta.

9 Päätösesitys

Esitetään Oulu-lisän poistamista 1.3.2021 alkaen.

10 Päätöksen seuranta- ja arviointisuunnitelma

Kaupunginhallitus ja sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraavat päätöksen vaikutuksia vuosittain.

11 Päätösesityksen hyväksyjät

Kaupunginhallitus

Sivistys- ja kulttuurilautakunta

Kaupungin valtuusto

Laaja vaikutusten ennakoarviointi hyväksytty: 30.9.2020